

Dopers Leerhuis
in het Noorden
Seizoen 2021-2022

Menniste Werkpleats
Heerenveen

€ 1,00

Ter inleiding

Wij gaan er weer voor! Met dank aan de bereidwilligheid van de docenten kunnen we in het seizoen 2021-2022 de geplande, maar uitgestelde lessen opnieuw aanbieden voor gemeenteleden en belangstellenden die zich willen verdiepen in de achtergronden van de bijbel, kunstgeschiedenis, cultuur, geloof en traditie.

Deze lessen worden verzorgd door bekende en nieuwe docenten die allemaal deskundig zijn op haar en zijn vakgebied, en het luisteren meer dan waard zijn.

Het streven is om per seizoen in te spelen op wat er in de samenleving leeft. Ja zegt u, nogal wiertes, dat is dat coronavirus en dat vaccin. Kort gezegd, die komen als ongewenste indringer (virus) en als beschermheilige (vaccin) op een meer symbolische manier automatisch wel ter sprake waar mensen en destructieve ideologieën aan de orde komen en we met zijn allen willen nadenken over een weg daaruit.

Dit Leerhuis is juist bedoeld om die achtergronden die niet of nauwelijks de pers halen, een podium te bieden, zodat we verrijkt worden met nieuwe inzichten.

Wat het aanbod is, wie de docenten zijn, kosten enzovoort, vindt u uitgebreid op de volgende bladzijden omschreven.

Voor de cursus **Methodisch Leren Preken** vindt u achterin informatie. Wie zich daarvoor inschrijft is ook welkom om in september aan te schuiven, ook al betreft dat nog een inhaalavond van het voorjaar.

De hygiënemaatregelen en ontwikkelingen rond het virus worden nauwlettend (op)gevolgd. Docenten zijn zich bewust van eventuele annuleringen.

Opgave vóór 1 september 2021

Het is belangrijk dat u zich met naam, adres, woonplaats, telefoonnummer en/of email opgeeft bij Pieter Post, 0513-785542

Over de bereikbaarheid het volgende: De lessen vinden plaats in de Menniste Werkpleats van de doopsgezinde kerk, Kerkstraat 36, 8441 EZ Heerenveen. Dit is bereikbaar met de auto. Er is een parkeergarage schuin tegenover. En vanaf het bus- en NS station is het ongeveer 20 minuten wandelen.

Om in de drukkosten van deze brochure tegemoet te komen, vragen wij een bijdrage van €1,00. Deze is gratis te downloaden van www.doopsgezindheerenveentjalleberd.nl

Wij verwelkomen u graag en hopen en op een plezierig en leerzaam seizoen.

Johannes van der Meer en Pieter Post (foto voorkant).

Zaterdag 9 oktober 2021 | Doperdom

75 jaar na de Bevrijding: Mennonieten en de Holocaust, herijken van de vrede

Aanvang: 09:45 uur korte meditatie
 Les en docent: 10:00-12:00 uur, **Pieter Post**
 Locatie: Menniste Werkpleats
 Lesgeld: €8,00 incl. koffie/thee
 Informatie: Pieter Post, 0513-785542; pbpost1958@gmail.com

Je zult het niet willen geloven dat broeders en zusters uit onze Europese mennonitische vredestraditie actief hebben deelgenomen aan de uitroeiing van mensen. Daar komt nu 75 jaar na de bevrijding meer over naar buiten. Nazaten die in de familiegeschiedenissen doken ontdekten dat vader/moeder of grootvader/moeder nazi's waren. Dat was een lange tijd verzwegen. Deze pijnlijke momenten kwamen tevoorschijn op een congres in North Newton in de Amerikaanse staat Kansas, alwaar ik in 2018 een lezing hield over twee Nederlandse doopsgezinde predikanten, Frits Kuiper en Cornelis B. Hylkema, de ene pacifist en de andere ideoloog van de NSB. Is dat dan ook gebeurd? Ja! Het wordt tijd om eerlijk onder ogen te zien wat er binnen de doopsgezinde traditie onder vrede wordt verstaan. Want nemen we dat niet al te gemakkelijk in de mond?

Pieter Post (1958) begon als verpleegkundige, maar ging theologie studeren in Amsterdam. Hij promoveerde aan de Vrije Universiteit, waaraan hij in combinatie met het Doopsgezind Seminarium enkele jaren doceerde. Hij werkte als predikant in verscheidene doopsgezinde gemeenten, en sinds 2016 is hij verbonden aan de Verenigde Doopsgezinde Gemeente Heerenveen en Tjalleberd. Daarnaast gaf hij les aan de Doperse Theologiecursus voor Gemeenteleden in Elspeet, en is hij onderzoeker. Hij bereidt een biografie voor over ds. Frits Kuiper (1898-1974).

Zaterdag 6 november 2021 | Bijbel

75 jaar na de Bevrijding: Edda en Thora

Aanvang: 09:45 uur korte meditatie
 Les en docent: 10:00-12:00 uur, **Alex van Ligten**
 Locatie: Menniste Werkpleats
 Lesgeld: €8,00 incl. koffie/thee
 Informatie: Pieter Post, 0513-785542;
 pbpost1958@gmail.com

In 2020 werd ondanks de corona 75 jaar Bevrijding gevierd, ook in 2021 reden om terug te blikken maar ook om vooruit te kijken. Wat kan er worden verteld over de ideologie van het nationaalsocialisme? Waar ging dat eigenlijk op terug? Op deze morgen gaat Alex van Ligten in op een boekwerk dat de titel *Edda* draagt, en dat vanaf de 13^e eeuw bestaat als de ‘bijbel’ van de noordse volken. Het bevat mythen, en goden- en Germaanse heldenliederen die het verleden verheerlijkten, en waarvan de invloedsfeer tot in het nationaalsocialisme doorwerkte. In 1939 werd het nazisme dan ook beschouwd als een herleving van dat Germaanse heidendom door de hervormde theoloog K.H. Miskotte, en vriend van de doopsgezinde Frits Kuiper (zie zaterdag 10 oktober). Hoe staat de joodse Thora in verhouding tot de Edda?

Alex van Ligten (1947) groeide op in Amsterdam, studeerde theologie in Utrecht en was van 1973-2013 predikant in Molkwerum en Sneek. Sterk beïnvloed door Willem Barnard, Thom Naastepad en Frans Breukelman. Via het werk van Miskotte kwam hij in aanraking met wat de grootste joodse inspiratiebron zou worden: Franz Rosenzweig, wiens werk voor hem de toegang ontsloot naar de joodse wortels van het christendom en de inspiratie van het joodse denken voor onze wijze van geloven. Dit kreeg zijn neerslag in de bijbels-theologische publicaties *Wegwijzer voor de bijbel* (1996) en *Intussen is het ook weer droog geworden* (2010).

Hij vertaalde teksten voor de liederenbundel *Hoop voor alle volken* en schreef bijbelliedjes voor Omrop Fryslân. In 2000 verscheen de vertaling van zijn hand van Rosenzweigs hoofdwerk *De ster van de verlossing*.

Sinds 2001 is hij een van de regelmatige voorgangers in de Ekklesia Amsterdam. In 2014 verscheen van zijn hand het boek *Vertalen van verdriet*, over de dood van zijn zoon Gideon. In 2018 schreef hij een boek over de liedjes in de Bijbel, ‘bewerkt en van commentaar voorzien’: *Bij liefde hoort een gezicht*.

Zaterdag 20 november 2021 | Jodendom

Joodse uitlegkunst

Docent: **Johannes van der Meer**
 Aanvang: 09:45 uur korte meditatie
 Les: 10:00-12:00 uur
 Locatie: Menniste Werkpleats
 Lesgeld: €8,00 incl. koffie/thee
 Informatie: Pieter Post, 0513-785542;
 pbpost1958@gmail.com

Voor de meesten van ons zijn de begrippen exegese en hermeneutiek niet helemaal onbekend. Kort door de bocht: exegese betekent tekstuitleg en de hermeneutiek beschrijft de regels die gehanteerd worden om tot een goede exegese te komen. Binnen de theologie zijn deze regels vastgelegd en die vormen dan vaak de basis van de dogmatiek en de leerstellingen.

De Hebreeuwse exegese kent een geheel andere benadering. Waar Christelijke theologen elkaar meestal bestrijden in hun uitleg van de Schriften, doen de rabbijnen dat niet. Zij zien over het algemeen de mening van een ander als een verrijking van kennis. In de Hebreeuwse exegese wordt niet voor niets het gezegde gehanteerd "*Shivim Panim LaTora*", de Tora heeft zeventig gezichten. Daarmee wordt aangegeven dat er niet slechts één uitleg van een Schriftgedeelte is, maar dat er meerdere inzichten mogelijk zijn, die allemaal even waardevol zijn voor God. We zullen het gaan ervaren.

Johannes van der Meer (1952) studeerde theologie in Amsterdam, Berlijn en Jeruzalem. Hij was doopsgezind predikant in onder meer Edam, Nijmegen en Amsterdam. Johannes is gefascineerd door de vraag hoe de overgang van het Jodendom naar het Christendom is gegaan, en wat voor rol die rebelse Jood Jezus daarin speelde.

Zaterdag 11 december 2021 | Kunstgeschiedenis

Maria in de kunst

Docent: **Gabriël Vriens**
 Aanvang: 09:45 uur korte meditatie
 Les: 10:00-12:00 uur
 Locatie: Menniste Werkpleats
 Lesgeld: €8,00 incl. koffie/thee
 Informatie: Pieter Post, 0513-785542: pbpost1958@gmail.com

Maria speelt in het religieuze leven van veel gelovigen een belangrijke rol. Bij de katholieken is er zelfs een apart gebed voor haar gevormd : *Wees gegroet Maria (Ave Maria)*. Voor veel christenen is Maria door de eeuwen heen een extra steun geweest. Maria wordt in de gebeden vaak aangesproken op haar rol als bemiddelaar voor de aardse mens in de richting van God en Christus. Haar bijzondere positie is ook zichtbaar in de Christelijke kunst. Vele facetten van haar persoonlijkheid worden in de kunst belicht. Tijdens de lezing kijken we gezamenlijk naar deze ‘veelzijdigheid’ van Maria in de kunst.

Gabriël Vriens is werkzaam bij de provincie Fryslân op het gebied van natuurbescherming en gebiedsontwikkeling. Daarnaast verzorgt hij op aanstekelijke wijze in Friesland lezingen en cursussen op het gebied van Kunst, Architectuur, Christelijke kunst en Friese onderwerpen als kerken, boerderijen, stinsen en states of het Friese landschap.

Zaterdag 15 januari 2022 | Godsdienstige cultuur

Van boerka tot bruidssluier

Docent: **Marian Geurtsen**
 Aanvang: 09:45 uur korte meditatie
 Les: 10:00-12:00 uur
 Locatie: Menniste Werkpleats
 Lesgeld: €8,00 incl. koffie/thee
 Informatie: Pieter Post, 0513-785542; pbpost1958@gmail.com

Wat maakt toch dat de gemoederen zo hoog oplopen als het gaat om een stukje stof op het hoofd van een vrouw? De mensen die fel reageren tegen de hoofddoekjes van moslima's, vergeten vaak dat onze eigen apostel Paulus voorschrijft dat vrouwen hun hoofd moeten bedekken in de christelijke bijeenkomsten. Kleding is nooit alleen maar functioneel, maar is altijd ook een vorm van communicatie, leert ons de *ritual studies* en de culturele antropologie. Wat is de relatie tussen kledingvoorschriften, gender (en onderdrukking), en religie?

Deze ochtend verkennen we welke verschillende soorten sluiers in de christelijke cultuur hebben bestaan, welke boodschappen wij erin lezen en welke betekenissen de moslima's zelf geven aan hun hoofdbedekking.

Marian Geurtsen heeft theologie gestudeerd aan de UTP en KTU te Utrecht, specialiseerde zich in liturgiewetenschap en *ritual studies*. In 1996 schreef zij een doctoraalscriptie over de christelijke hoofddoekjesaffaire van Carthago (3^e eeuw). Zij is zelfstandig ondernemer voor haar bedrijf 'schatgraver in de traditie' en geeft cursussen en trainingen op het gebied van liturgie en rituelen. In 2019 promoveerde zij aan de Tilburg University op discussies over seksuele reinheid als voorwaarde voor deelname aan liturgie van vrouwen en mannen in het vroege christendom.

Zaterdag 5 februari 2022 | Doperdom

Joost Halbertsma: geloof en religies

Docent: **Alpita de Jong**
 Aanvang: 09:45 uur korte meditatie
 Les: 10:00-12:00 uur,
 Locatie: Menniste Werkpleats
 Lesgeld: €8,00 incl. koffie/thee
 Informatie: Pieter Post, 0513-785542; pbpost1958@gmail.com

In het cursusjaar 2019 hebben we nader kennisgemaakt met Joost Halbertsma, de oudste van de gebroeders Halbertsma uit Grou die bekend werden als schrijvers van Friese verhalen en liedjes (en van de houtfabriek!). Joost (1789-1869) werd predikant bij de doopsgezinden, eerst in Bolsward en later in Deventer. Hij stond bekend als uiterst vrijzinnig: hij nam het in zijn preken op voor de rooms-katholieken tegen wie een aantal protestantse dominees openlijk een hetze waren begonnen, hij leerde zijn catechisanten over de wereldreligies, en schreef een verhandeling over het boeddhisme en was daarmee de eerste in Nederland die het boeddhisme als een godsdienst presenteerde en niet als een vorm van afgoderij. Zelfs ten opzichte van bijgeloof was hij toleranter dan zijn goed-opgeleide christelijke tijdgenoten. Tegelijkertijd dreef hij graag de spot met dominees.

We zullen enkele staaltjes van Halbertsma's vrijzinnigheid bespreken en ontdekken dat ze uitdrukking gaven aan de grote waarde die hij hechtte aan geloof en religies.

Alpita de Jong (1962) is letterkundige en cultuurhistoricus. Haar kennismaking met de eigenzinnige Friese schrijver en doperse dominee Joost Halbertsma (1789-1869) in 2001 was beslissend: het onderwerp liet haar niet meer los. In 2018 verscheen haar vuistdikke biografie *Joost Halbertsma. Triomfen en tragedies van een uitmiddelpuntig man*.

Zaterdag 12 maart 2022 | Doperse geloofsleer

Wat is de betekenis van Jezus' kruisdood?

Docent: Fulco van Hulst
Aanvang: 09:45 uur korte meditatie
Les: 10:00-12:00 uur
Locatie: Menniste Werkpleats
Lesgeld: €8,00 incl. koffie/thee
Informatie: Pieter Post, 0513-785542; pbpost1958@gmail.com

Wat is er nu zo goed aan 'Goede Vrijdag'? Hoe kan zo'n afschuwelijke gebeurtenis als de marteldood van Jezus in overeenstemming zijn met Gods bedoeling? Voor de ene gelovige is de kruisdood Gods daad van bevrijding, waarmee Hij de mensheid verlost van de schuld van de zonde. Voor een ander is het een onbegrijpelijke gebeurtenis, die zich niet laat rijmen met het beeld van een vredelievende God. Waar zijn die uiteenlopende interpretaties van de kruisdood van Jezus op gestoeld? En kunnen we meer zicht krijgen op de betekenis de kruisdood van Jezus? Een historisch-theologische zoektocht.

Fulco van Hulst promoveerde in 2019 op een onderzoek naar de interpretatie van de kruisdood van Jezus vanuit het perspectief van de vredeskerken. Hij is als docent Praktische Theologie en Ethiek in Pastoraat werkzaam aan het Doopsgezind Seminarium te Amsterdam. Daarnaast is hij als predikant verbonden aan de "Geloofsgemeenschap het Penninckshuis" in Deventer.

Methodisch leren preken voor gemeenteleden

Docent: Pieter Post

Een nieuwe reeks gaat van start op:

Dinsdag 14 december 2021

De voordracht van de preek

Dinsdag 11 januari 2022

Wijsheidsteksten uit de joodse Talmoed

Dinsdag 8 februari 2022

De boodschap zit in de tekst zelf

Dinsdag 15 maart 2022

Hoe sluit ik aan bij 'wat er speelt'?

Het doel van deze dinsdagavonden is dat wij met elkaar een preek maken. Daar maken we huiswerk voor, wat door de docent voorzien wordt van positieve feedback. De afgelopen drie seizoenen gaven blijk van een grote betrokkenheid van de cursisten. De uitwisselingen waren levendig. Wie voor het eerst wil meedoen kan gewoon instappen. We bespreken de feedback en krijgen les.

Aanvang: 19:30-21:30 uur

Locatie: Menniste Werkpleats, Kerkstraat 36, Heerenveen

Opgave: Pieter Post, 0513-785542; pbpost1958@gmail

Bijdrage: €8,00 per persoon per keer, inclusief koffie/thee/kopieën

Adressen & Contact

Menniste Werkpleats, Kerkstraat 36, 8441 EZ HEERENVEEN

Info@doopsgezindheerenveentjalleberd.nl

Website: www.doopsgezindheerenveentjalleberd.nl

Telefoon: 0513-623163

*

Alex van Ligten, Marian Geurtsen, Alpita de Jong en Fulco van Hulst

via Pieter Post

*

Johannes van der Meer,
Ljouwerterdyk 5, 8491 GA Akkrum
Tel. 0566-650023
Email: jvdm@wxs.nl

*

Gabriël Vriens
Pollemaplein 2, 8802 RS Franeker
Tel. 0517-394696. Mobiel: 06-46341879
Email: gamvriens@kpnmail.nl

*

Pieter Post, coördinator
Tormentil 58, 8445 RG Heerenveen
Tel. 0513-785542
Email: pbpost1958@gmail.com